

Realtime bezuinigen

Om wegwijs te raken in economische verschijnselen hoeft een scholier al lang niet meer per se de schoolbanken in of stoffige boekwerkjes door. Je kunt gewoon zelf aan de slag met economisch beleid, door middel van een computerspel, zo ook op de website van De Nederlandsche Bank. Op Inflation Island ontdek je bijvoorbeeld wat inflatie doet met de economie. Terwijl je in *€conomia* over de rente beslist om de inflatie te beheersen. Beide computerspellen geven een originele en vermakelijke inkijk in het hoe en waarom van monetair beleid. Maar veel spannender is *Scoren met Beleid*, waarin je in de huid kruipt van een centrale bankier die adviseert over begrotingsbeleid. Eerst analyseer je de macro-economische gevolgen voor Nederland van een 'slechtweerscenario'. Stijgende olieprijs, verdampende huizenprijzen of een vergrijzende beroepsbevolking; u vraagt het, zij draaien. Om vervolgens de president van DNB aan een budgettair advies te helpen voor de minister van Financiën. Moet hij zijn begroting aanpassen en zo ja, hoeveel en in welke richting?

Dezelfde vraag beheerst al weken de gedachten van *echte* economen. Dit naar aanleiding van de ramingen van het CPB waaruit een tegenvallend begrotingstekort blijkt voor de komende jaren. Net als in spelvorm adviseert DNB de regering over de begroting naar aanleiding van de ongunstige ontwikkeling. In het advies stelt DNB dat er geen tijd te verspillen is bij het terugdringen van het begrotingstekort. Tekortreductie is nodig, omdat de schuldquote bij ongewijzigd beleid sterk oploopt. En dat heeft weer nadelige gevolgen voor consumentenvertrouwen, rentelasten en de gevoeligheid van de overheidsfinanciën. De boodschap van DNB is duidelijk, urgent en gemotiveerd. Maar opvallend is wel dat het advies van DNB voorbijgaat aan belangrijke lessen in het beleidsspel.

Een eerste les betreft de onderbouwing. Het spel verlangt van de speler juiste argumenten bij het advies, maar dat is in het echte DNB-advies niet overal het geval. Zo benoemt DNB de gebrekkige naleving van begrotingsregels tot oorzaak van de ontsporing van overheidsfinanciën in eurolanden. Die speelt ongetwijfeld een rol, maar zoals Gilbert en Hessel in deze *ESB* laten zien, draagt vooral de verslechtering van begrotingsposities door de financiële cri-

GELIJK WERNER

Redacteur ESB

g.werner@sdu.nl

sis bij aan het ontstaan van de Europese schuldenproblematiek.

Een tweede les is dat een advies recht moet doen aan de complexe interacties in de economie. In het spel ontdek je hoe ingewikkeld economie in elkaar zit, al zal bestudering van de echte economie aanzienlijk meer vraagtekens oproepen. Toch bevat het spel een waardevol inzicht over complexe vraagstukken, dat in het DNB-advies ontbreekt. In het spel leer je hoe eenvoudig het is om een advies te formuleren waarin goede elementen zitten, die samen toch niet het hele verhaal vertellen. Een inschattingfout is gauw gemaakt en je stapt makkelijk over kanttekeningen en onzekerheden heen.

Ook kun je lezers op het verkeerde

been zetten door nadelen weg te laten als je voordelen wilt benadrukken. In het spel gaat een advies daarom pas de deur uit als het economische plaatje compleet is, inclusief een bespreking van voor- en nadelen. In het DNB-advies echter wijzen alle argumenten dezelfde kant op, die van tekortreductie. Dit ontnemt de lezer de mogelijkheid om selectief te winkelen bij DNB, maar dan wel omdat DNB hierin zelf voorop loopt.

Niet alleen geeft het DNB-advies geen evenwichtig beeld van de geadviseerde beleids optie, maar ook gaat het voorbij aan een derde les: beleidsmakers beschikken over slechts één instrument, terwijl er meerdere beleidsdoelstellingen zijn. Met de inzet van alleen begrotingsbeleid kun je in het spel geen perfecte score halen, omdat je altijd minder scoort op ten minste een van de doelstellingen. Bij belastingverhoging krimpen de groei en werkgelegenheid, maar bij verlaging stijgt het begrotingstekort. Het DNB-advies richt echter alle pijlen op de overheidsfinanciën, alsof dat het beste aan alle beleidsdoelstellingen tegelijk voldoet. Dit sluit niet aan op de dilemma's waar beleidsmakers mee te maken hebben als gevolg van de vele doelstellingen, op allerlei termijnen. Het advies suggereert een compromisloze beste oplossing, terwijl die er eenvoudigweg niet is.

Zoveel economen, zoveel meningen. In alle doordacht en onderbouwing lijkt zelfs een advies van DNB niet te ontsnappen aan een meningvormend karakter. Misschien dat dit dan wel de belangrijkste les is die het spel zou moeten leren: economen, ze worden het niet altijd eens.

Moeten we bezuinigen? Ja, natuurlijk!

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.